

LBRIS

We know
books

George Orwell

Despre adevăr

Editura Bookshop Publishing House

București, 2026

Autor: George Orwell

Titlu: Despre adevăr

Editura: Bookshop Publishing House

Traducător: Stejărel Decu-Jerep

Ediție completă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Orwell, George

Despre adevăr / George Orwell. - București :
BookShop Publishing House, 2026
ISBN 978-630-95424-0-3

821.111

177.3

ISBN: 978-630-95424-0-3

Pentru comenzi online: www.books-shop.ro

© 2026 [Bookshop Publishing House]

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

Editurii Bookshop Publishing House.

„Adevărul despre englezi și Imperiul lor”

Din *Zile birmaneze* (1934)

[Flory] își sărbătorise cei douăzeci și șapte de ani în spital, acoperit din cap până-n picioare de niște bube hidoase numite bube-de-noroi, dar care erau, probabil, provocate de whisky și mâncare proastă. Îi lăsa-
seră pe piele niște urme minuscule, ca niște ciupituri de vărsat ce nu dispăruseră timp de doi ani. Începuse brusc să arate și să se simtă mult mai bătrân. Tinerețea lui luase sfârșit. Opt ani de viață în Orient, febra, singurătatea și perioadele intermitente de băutură își pus-
eseră amprenta pe el.

De atunci, fiecare an era și mai singur și mai amar decât cel dinainte. Acum centrul tuturor gândurilor lui, ceea ce otrăvea totul, era ura tot mai amară împotriva atmosferei imperialiste în care trăia. Căci pe măsură ce gândirea i se dezvoltă – nu poți împiedica această dezvoltare a minții și una din tragediile semidoctilor e că se dezvoltă târziu, când sunt deja dați unui mod de viață greșit – înțelegea adevărul despre englezi și Imperiul lor. Imperiul Indian era o tiranie – acceptată de bunăvoie, fără îndoială, dar o tiranie, având ca scop final jaful. Cât despre englezii din Orient, *sahiblog*, Flory ajunsese să-i urască atât de mult după ce trăise în societatea lor, încât era incapabil să fie cinstit cu ei. Căci la urma urmei, sarmanii de ei, nu erau mai răi ca alții. Nu duceau deloc o viață de invidiat; nu-i o afacere prea grozavă să-ți

petreci treizeci de ani prost plătit într-o țară străină și apoi să te întorci acasă cu ficatul distrus și fundul ca un ananas de atâta stat pe scaune împletite din trestie și să-i plictisești pe toți pe la cine știe ce club de mâna a doua. Pe de altă parte, acești *sahiblog* nu trebuiau idealizați. Persista ideea că cei aflați în „avanposturile Imperiului” sunt cel puțin capabili și harnici. E o iluzie. Exceptând serviciile științifice – Departamentul forestier, Departamentul lucrărilor publice și altele de acest fel –, nu-i nevoie ca funcționarii britanici din India să-și execute îndatoririle cu competență. Sunt puțini cei care lucrează cu râvnă și inteligența de care dă dovadă un diriginte de poștă dintr-un oraș de provincie din Anglia. Adevărata activitate administrativă este îndeplinită mai ales de către subordonații autohtoni; iar adevărata coloană vertebrală a tiraniei nu o constituie funcționarii oficiali, ci Armata. Datorită armatei, funcționarii și oamenii de afaceri pot jefui în relativă siguranță, chiar dacă sunt niște neghiobi. Și cei mai mulți chiar sunt neghiobi. Un popor modest, obtuz, ce își cultivă și-și întărește obtuzitatea în spatele unui sfert de milion de baionete.

E o lume sufocantă și ridicolă. O lume în care orice cuvânt și orice gând sunt cenzurate. În Anglia e greu chiar și să-ți imaginezi o astfel de atmosferă. În Anglia orice om este liber; ne vindem sufletul în public și ni-l răscumpărăm în particular, printre prieteni. Dar până și prietenia cu greu poate exista când orice alb este un dinte la roțile tiraniei. Libertatea de expresie este de neimaginat. Toate celelalte libertăți sunt permise. Ești liber să fii bețiv, trântor, laș, lasciv, ești liber să muști pe la spate; dar nu ești liber să gândești cu propria-ți minte. Părerea asupra oricărui lucru presupus a avea

o oarecare importanță îți este dictată de codul pentru *pukka sahib*.

În cele din urmă, taina revoltei tale te otrăvește asemenea unei boli ascunse. Întreaga viață este o viață de minciuni. Ani în șir stai în mici cluburi bântuite de fantoma lui Kipling, cu paharul de whisky în dreapta și *Pink'un* în stânga, ascultând și aprobând zelos în timp ce colonelul Bodger își dezvoltă teoria despre cum ar trebui fierți în ulei acești blestemați de naționaliști. Asculți cum prietenii tăi orientali sunt numiți „mici *babu* inferiori și soioși”, iar tu recunoști, îndatoritor, că sunt niște mici *babu* inferiori și soioși. Vezi cum niște țânci ce tocmai au terminat școala trag șuturi unor servitori cu părul cărunț. Și vine timpul când arzi de ura pentru propriii tăi compatrioți, când tânjești după o revoltă a băștinașilor care să le înece Imperiul în sânge. Și în toate astea nu-i nimic onorabil și cu greu găsești măcar un pic de sinceritate. Căci, *au fond*, ce îți pasă dacă Imperiul Indian este o tiranie, dacă indienii sunt brutalizați și exploatați? Îți pasă numai pentru că ți se refuză ție libertatea de a vorbi. Ești o creație a tiraniei, un *pukka sahib*, înlănțuit mai puternic decât un călugăr ori un sălbatic printr-un sistem de tabuuri ce nu poate fi sfărâmat.

**„În Anglia recunoaștem placid că suntem
prădați pentru a ține jumătate de milion de
leneși buni de nimic în lux, dar am lupta până
la ultimul om ca să nu fim conduși de chinezi”**

Din Drumul către Wigan Pier (1937)

Am lucrat în Poliția Indiană timp de cinci ani și când am ajuns la finalul acestei perioade uram deja imperialismul în slujba căruia eram cu o îngrâncenare pe care probabil că nici nu pot s-o explic. [...] De la cele mai neașteptate persoane, de la nemernicii bătrâni, marinați în gin și aflați în funcții guvernamentale înalte, am auzit uneori afirmații de genul: „Bineînțeles că n-avem nici un drept în țara asta blestemată. Numai că dacă tot suntem aici, pentru numele lui Dumnezeu, hai să rămânem”. Adevărul este că în adâncul sufletului nici un om modern nu crede că e corect să invadezi o țară străină și să îi supui populația cu forța. Opresiunea străină este un rău mult mai evident și mai ușor de înțeles decât opresiunea economică. Astfel, în Anglia recunoaștem placid că suntem prădați pentru a ține jumătate de milion de leneși buni de nimic în lux, dar am lupta până la ultimul om ca să nu fim conduși de chinezi. La fel, cei care trăiesc fără nici cel mai mic scrupul din dividende nemuncite înțeleg destul de bine că nu e corect să te duci să guvernezi o țară străină în care nu ești dorit. Rezultatul este că fiecare anglo-indian este bântuit de un sentiment de vinovăție pe care de obicei îl ascunde cât poate de

bine, pentru că nu există libertate de expresie, iar dacă este auzit făcând o remarcă critică, cariera îi poate fi periclitată. Peste tot în India există englezi care detestă în secret sistemul din care fac parte și doar ocazional, atunci când sunt destul de siguri că se găsesc într-o tovarășie potrivită, amărăciunea lor ascunsă dă pe dinafară. Îmi aduc aminte de o noapte petrecută în tren cu un bărbat care lucra în Serviciul Educațional, un străin al cărui nume nu l-am aflat niciodată. Era prea cald ca să dormim și ne-am petrecut noaptea stând de vorbă. După o jumătate de oră de interogații precaute, fiecare dintre noi a decis că celălalt era „curat” și apoi, ore în șir, în timp ce trenul înainta zgâlțâindu-se prin noaptea neagră ca tăciunele, am stat în capul oaselor în paturile noastre, cu sticla de bere la îndemână, și am blestemat Imperiul Britanic – l-am blestemat din interior, într-un mod inteligent și intim. Ne-a făcut bine amândurora. Dar vorbiserăm lucruri interzise și în lumina deznădăjduită a dimineții, când trenul a intrat târându-se în Mandalay, ne-am despărțit la fel de vinovați precum un cuplu adulterin.

„Haideti să ne strângem și să urâm împreună”

Din *O gură de aer* (iunie 1939)

Hilda a spus că se duce la întrunirea Clubului Cărții de Stânga. Se pare că venea un tip din Londra ca să țină o conferință, deși se înțelege de la sine că Hilda nu știa despre ce va vorbi. I-am spus că merg și eu cu ea. De obicei nu sunt mare pasionat de conferințe, dar viziunile războiului pe care le avusesem în dimineața aceea, începând cu bombardierul care zbura pe deasupra trenului, îmi dăduseră o dispoziție meditativă. După cearta obișnuită, am dus copiii la culcare mai devreme și am plecat ca să ajungem la timp la conferință, care era anunțată pentru ora opt.

Era o seară cețoasă, iar sala era rece și nu prea bine luminată. E o sală mică de lemn, cu acoperiș de tablă, proprietatea pe care o poți închiria cu zece șilingi a nu știu cărei secte protestante. Se adunase publicul obișnuit de cincisprezece sau șaisprezece oameni. În fața podiumului era o pancartă care anunța că tema conferinței este „Amenințarea fascismului”. [...]

La început nu am ascultat prea atent. Conferențiarul era un tip micuț, cu aspect destul de amenințător, dar un bun vorbitor. Față albă, gură foarte mobilă și vocea mai degrabă stridentă pe care le-o dă vorbitul permanent. Desigur că se lua de Hitler și de nazism.

Nu eram prea interesat să ascult ce spunea – aveam aceleași lucruri în *News Chronicle* în fiecare zi –, însă

vocea lui ajungea la mine ca un fel de bâzâit, iar din când în când o expresie ieșea în evidență și îmi atrăgea atenția.

„Atrocități bestiale. ... Oribile izbucniri de sadism. ... Bastoane de cauciuc. ... Lagăre de concentrare. ... Persecuții nedrepte ale evreilor. ... Înapoi în Evul Mediu. ... Civilizația europeană. ... Să acționăm înainte să fie prea târziu. ... Indignarea tuturor oamenilor de bine. ... O alianță a popoarelor democratice. ... O poziție fermă. ... Apărarea democrației. ... Democrația. ... Fascismul. ... Democrația. ... Fascismul. ... Democrația”

Cunoașteți discursul. Tipii aceștia pot să ți-l toarne o oră întreagă. Exact ca un gramofon. Pui brațul, apeși butonul și începe. Democrație, fascism, democrație. Dar într-un fel mă interesa să-l privesc. Un om micuț, destul de amenințător, cu fața albă și chelie, care stă pe scenă lătrând lozinci. Ce face el de fapt? Stârnește ura, într-un mod destul de deliberat și de deschis. Face tot ce poate el ca să te determine să urăști niște străini numiți fasciști. E ceva ciudat, m-am gândit eu, să fii cunoscut ca „domnul Cutare, bine-cunoscutul antifascist”. O ocupație ciudată, antifascismul. Presupun că tipul ăsta își câștigă existența scriind cărți împotriva lui Hitler. Dar ce a făcut înainte să apară Hitler? Și ce o să facă după ce o să dispară Hitler? Aceeași întrebare se aplică, desigur, și doctorilor, detectivilor și deratizatorilor. Dar vocea aceea stridentă continua la nesfârșit, iar eu mi-am dat seama de un alt lucru uimitor. Vorbește *serios*. Nu se prefacă – simte fiecare cuvânt pe care îl spune. Încearcă să provoace ură în public, dar asta e nimic în comparație cu ura pe care o simte el însuși. Fiecare lozincă e adevăr biblic pentru el. [...]

Nu mai auzeam cuvintele. Dar există mai multe moduri de a asculta. Am închis ochii pentru o clipă. Efectul a fost curios. Părea că-l văd mult mai bine pe tip decât îl aud.

Era o voce care suna ca și cum ar fi putut continua două săptămâni fără să se oprească. E ceva cu adevărat înspăimântător ca un fel de flașnetă umană să latre propagandă la tine cu ora. Același lucru la nesfârșit. Ură, ură, ură. Haideti să ne strângem și să urâm împreună. La nesfârșit. Îți dă senzația că ți-a pătruns în craniu ceva ce îți ciocăne creierul. Dar pentru o clipă, cu ochii închiși, am reușit să întorc situația în favoarea mea. Am intrat eu în craniul lui. Era o senzație bizară. Cam o secundă am fost în interiorul său, s-ar putea spune aproape că *eram* el. În orice caz, am simțit ceea ce simțea el.

Am avut și eu viziunea lui și nu era deloc genul de viziune despre care poți vorbi. Ceea ce *spune* el e doar că Hitler ne-a pus gând rău și că trebuie să ne unim cu toții și să îl urâm împreună. Dar nu intră în detalii. Lasă totul la un nivel respectabil. Însă ce vede el e foarte diferit. E o imagine cu el însuși zdrobind fețe de oameni cu o cheie franceză. Fețe de fasciști, bineînțelese. Știu că asta vedea el. Zbang! Drept în mijloc! Oasele cedează, ca o coajă de ou, și ceea ce cu o clipă în urmă era o față acum e doar o mare picătură de gem de căpșuni. Zbang! Încă o dată! Asta e în mintea lui, ziua și noaptea, și cu cât se gândește mai mult la asta, cu atât mai mult îi place. Și totul e în regulă, pentru că fețele zdrobite aparțin fasciștilor. Poți auzi toate aceste lucruri în tonul vocii lui.

Dar de ce? Cea mai probabilă explicație: e speriat. Fiecare persoană din ziua de azi care gândește e

încremenită de frică. El e doar un individ care are suficientă putere de previziune ca să fie puțin mai speriat decât ceilalți. Hitler ne-a pus gând rău! Repede! Haideti să luăm o cheie franceză și să ne adunăm, și poate că dacă zdrobim suficient de multe fețe nu ni le vor zdrobi ei pe ale noastre. Înăitați-vă, alegeți-vă un Lider. Hitler e negru și Stalin e alb. Dar e foarte posibil să fie invers, pentru că în mintea acestui tip micuț atât Hitler, cât și Stalin sunt la fel. Amândoi vor chei franceze și fețe zdrobite.

Războiul! Am început să mă gândesc din nou la el. Va veni în curând, asta e sigur. Dar cui îi e frică de război? Cu alte cuvinte, cui îi e frică de bombe și de mitraliere? „Ție”, spuneți voi. Da, mi-e frică, ca tuturor celorlalți care le-au văzut vreodată. Dar nu războiul e important, ci ce vine după el. Lumea în care ne vom scufunda, acea lume a urii, a lozincilor. Cămășile colorate, sârma ghimpată, bastoanele de cauciuc. Celulele secrete în care curentul electric arde zi și noapte, iar în timp ce dormi ești supravegheat de detectivi. Procesionile și afișele cu fețe enorme și mulțimile de un milion de oameni, toți ovaționând Liderul până când se asurzesc singuri și încep să creadă că îl adoră cu adevărat, iar în tot acest timp, în sinea lor, îl urăsc atât de mult încât le vine să verse. Toate acestea se vor întâmpla. Sau nu? În unele zile știu că e imposibil, în altele știu că e inevitabil. În orice caz, în seara aceea știam că asta urma să se întâmple. Era în sunetul vocii micului conferențiar.

**„Este istorie de calitate,
deși mediocră ca ficțiune”**

Dintr-o recenzie la *World's End* de Upton Sinclair
Tribune, 13 septembrie 1940

Până acum încă nu am reușit să decid dacă domnul Upton Sinclair este un romancier foarte bun sau unul foarte slab. De vreme ce continui să-l citesc de ani și ani, chestiunea ar părea că s-a clarificat de la sine, dacă aș putea spune că romanele lui mi-au plăcut cam tot atât cât și altele. Dar, până la urmă, ce este un roman? Simplul fapt că *Tom Jones*, *Fii și îndrăgostiți*, *Domnii preferă blondele* și *Tarzan din neamul maimuțelor* sunt catalogate drept romane e suficient pentru a demonstra cât de ambiguă este această categorie.

Cărțile domnului Sinclair, incluse și ele în categoria romanelor, sunt de fapt niște opusculă, un soi de adaptare socialistă a cărțicelei religioase de pe vremuri în care tânărul aflat pe calea pierzaniei ascultă o predică nemaipomenită, apoi nu se mai atinge de nici un lucru care e mai vicios decât cacaua. Ceea ce conferă acestor lucruri forța literară pe care o aveau adesea era faptul că autorii lor credeau în ele; în nici un caz că ar fi demonstrat că știu pe ce lume trăiesc sau că se pricep la oameni. Cam la fel stă treaba și cu domnul Sinclair. El știe, la fel ca profeții evrei, că răul este omniprezent în lume, iar profunzimea sentimentului său dă naștere unei serii de predici formidabile care

au probabil mai degrabă de pierdut decât de câștigat din faptul că sunt spuse sub formă de poveste.

Din când în când a mai scris și niște „proteste” contra presei, a comerțului cu cărbuni, cu carne, cu petrol și nu mai știu ce. De data asta, în *World's End* (*Sfârșitul lumii*), este vorba despre traficul cu arme. Dacă știi că eroul, Lanny Budd, este un tânăr american talentat și inimos care a fost crescut în sânul celei mai educate societăți europene pe banii câștigați de tatăl său din prospera lui afacere cu mitraliere, grenade de mână și alte instrumente de ucis, atunci cunoști povestea, mai mult sau mai puțin. Căci aici, ca în toate cărțile domnului Sinclair, nu există propriu-zis nici o intrigă, ci doar prezentarea unei teme sociale și povestea conștientizării ei tot mai accentuate de către un individ, îndreptându-se către socialism undeva prin ultimul capitol.

Totuși, domnul Sinclair excelează în prezentarea faptelor. Probabil că el a dat în vileag mai multe inechități decât orice alt scriitor din epoca noastră și puteți fi siguri că de fiecare dată nu vă spune nimic mai mult decât adevărul – ba chiar mai puțin. Nu am nici o îndoială că descrierile detaliate ale nerușinatei propagande conștiente, perfide și cinice în favoarea războiului pe care o fac sir Basil Zaharoff și alții (căci în carte apar și personaje reale) prezente aici sunt cât se poate de exacte. Nimeni nu a câștigat niciodată vreun proces în care domnul Sinclair să fi fost acuzat de defăimare – ceea ce, când te gândești la acuzațiile pe care le-a formulat, îți spune ceva despre societatea de astăzi.

Dacă acuzațiile sale la adresa capitalismului au impresionat vreodată pe cineva în afară de cei deja convinși este cu totul altă poveste. Cea mai bună carte a